

Kreutzwald kirjeenvaihtajana

Fr. R. Kreutzwaldi kirjevahetus II. Kirjad A. H. Neusile, E. Sachssendahlile ja teistele 1847—1866. Toimetaja M. LEPIK. Tallinn 1956. 611 s.

Aikaisemmin tässä aikauslehdessä (1955, s. 78) on esitelty yllä mainitun teossarjan III osa. Hiljattain ilmestynyt II osa ansaitsee huomiota sekin, koska sen sisältö sivuaa jälleen suomalaistakin kulttuurielämää.

Mielenkiintoista on tutustua Kreutzwaldin ja Neusin väliseen kirjeenvaihtoon. Valitettavasti Kreutzwaldin Neusille kirjoittamia kirjeitä on säilynyt vain alun toistakymmentä, mutta kun Neusin kirjeitä on niin yllättävän paljon kuin seitsemänkymmentä, tästä kirjeenvaihdosta saa runsaasti virolaista sivistystyötä ja nimenomaan Kreutzwaldia koskevia tietoja, ja jopa suomalaistenkin miesten pyrkimykset joutuvat valaistuiksi. Niinpä Neus kertoo 23. 11. 1848, että »joku suomalainen herra Europaeus on mennä kesänä vaeltanut Inkerin halki ja koonnut lauluja ja muinaisjuttuja ja kirjoittanut Seurallemme, että Helsingin seura lähettää joulusta

työhön yhden tai kaksikin kerääjää; hän kehottaa meitä tekemään samoin, mutta siihen emme voi suostua».

Hyvin laaja on E. Sachssendahlin saamien kirjeiden osasto — kokonaista 76 kirjettä. Kreutzwaldin 12 kirjettä A. J. Sjögrenille, 20 W. Schultzille ja 46 C. Reinthalille sisältävät mainintoja 1840—1860 luvun tunnetuista suomalaisista (Ahlqvist, Arvidsson, Elmgren, Lönnrot, Runeberg, Tikkanen, Yrjö Koskinen). Teoksen hakemistot näyttävät olevan hyvin laaditut. Lisäisin vain, että s. 520 mainittu »pastorinrouva Sirén» tarkoittaa Lönnrotin ystävän, kirkkoherra Kaarlo Vilhelm Sirénin puolisoa, kirkkoherrantytär Maria Lovisa Margaretaa, o.s. Enckelliä (k. 1866). — III osassa s.270 mainittu Leopold Voss oli leipzigitiläinen kirja-kauppias.

S. HNEN